

Vergaderjaar 2010–2011

31 930

Wijziging van de Successiewet 1956 en enige andere belastingwetten (vereenvoudiging bedrijfsopvolgingsregeling en herziening tariefstructuur in de Successiewet 1956, alsmede introductie van een regeling voor afgezonderd particulier vermogen in de Wet inkomstenbelasting 2001 en de Successiewet 1956)

Nr. 91

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 22 april 2011

De vaste commissie voor Financiën¹, heeft over de brief van de minister van Financiën van 14 september 2010 over toezeggingen bij de parlementaire behandeling van wetsvoorstel 31 930 (wijziging Successiewet 1956 e.a.) (Kamerstuknummer 31 930, nr. 90) de navolgende vragen ter beantwoording aan de staatssecretaris van Financiën voorgelegd.

De vragen zijn op 1 december 2010 voorgelegd. Bij brief van 21 april 2011 zijn ze door de staatssecretaris van Financiën beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Dezentjé Hamming-Bluemink

De griffier van de commissie,
Berck

¹ Samenstelling:

Leden: Slob, A. (CU), Dezentjé Hamming-Bluemink, I. (VVD), Voorzitter, Omtzigt, P.H. (CDA), Irrgang, E. (SP), Knops, R.W. (CDA), Neppéus, H. (VVD), Blanksma-van den Heuvel, P.J.M.G. (CDA), Dijk, A.P.C. van (PVV), Spekman, J.L. (PvdA), Thieme, M.L. (PvdD), Heijnen, P.M.M. (PvdA), Ondervoorzitter, Bashir, F. (SP), Sap, J.C.M. (GL), Harbers, M.G.J. (VVD), Plasterk, R.H.A. (PvdA), Groot, V.A. (PvdA), Bommel, J.J.G. van (PVV), Braakhuis, B.A.M. (GL), Vliet, R.A. van (PVV), Dijkgraaf, E. (SGP), Verhoeven, K. (D66), Koolmees, W. (D66) en Huizing en M.E. (VVD).
Plv. leden: Rouvoet, A. (CU), Broeke, J.H. ten (VVD), Werf, M.C.I. van der (CDA), Gesthuizen, S.M.J.G. (SP), Hijum, Y.J. van (CDA), Leegte, R.W. (VVD), Haverkamp, M.C. (CDA), Graus, D.J.G. (PVV), Bouwmeester, L.T. (PvdA), Ouweland, E. (PvdD), Veen, E. van der (PvdA), Vacature, SP (I), Grashoff, H.J. (GL), Schaart, A.H.M. (VVD), Vermeij, R.A. (PvdA), Smeets, P.E. (PvdA), Beertema, H.J. (PVV), Gent, W. van (GL), Jong, L.W.E. de (PVV), Staij, C.G. van der (SGP), Koşer Kaya, F. (D66), Pechtold, A. (D66) en Ziengs en E. (VVD).

1

Wat betreft de SBBI's, is het daar genoemde veldonderzoek al begonnen? Ziet de staatssecretaris ook een link met de «Geefwet»?

Op 8 juni 2010 heeft op ambtelijk niveau een informatiebijeenkomst plaatsgevonden voor koepelorganisaties van Sociaal Belang Behartigende Instellingen (SBBI's). Op die bijeenkomst is gesproken over inhoudelijke aspecten van de fiscale faciliteiten voor SBBI's en over de voorlichting over de regeling. De koepelorganisaties is verzocht om in de praktijk ondervonden knelpunten voor SBBI's te inventariseren en te melden ten behoeve van bespreking in een vervolgoverleg in najaar 2010. Tot dusver zijn, ook na herhaald verzoek, geen knelpunten gemeld door de betrokken koepelorganisaties. Het voorziene vervolgoverleg heeft dan ook nog niet plaatsgevonden. Uiteraard ben ik bereid bij gebleken knelpunten het overleg met de sector voort te zetten.

Bij de behandeling van het Belastingplan 2011 in de Eerste kamer heb ik aangegeven dat een versoering van fiscale faciliteiten voor SBBI's, gelet op het grote belang van deze organisaties voor de maatschappij, wat mij betreft niet a priori aan de orde is. Of er een link is met de «Geefwet» hangt uiteraard af van de invulling die daaraan wordt gegeven. Daarover wordt u nog nader geïnformeerd.

2

«Wat de regelgeving betreft met betrekking tot de rechten en verplichtingen van de «licht» geregistreerde partners kan geconstateerd worden dat aan een eventueel wetsvoorstel ter zake haken en ogen kleven waartegen het veronderstelde voordeel van de registratiemogelijkheid niet opweegt.» Kan de staatssecretaris deze stelling nader toelichten?

Om in aanmerking te komen voor de hoge vrijstelling en het verlaagd tarief bij de erfbelasting is een wederzijdse zorgplicht vereist. Op dit moment wordt een wederzijdse zorgplicht aangenomen indien mensen met elkaar gehuwd zijn, een geregistreerd partnerschap zijn aangegaan, een samenlevingsovereenkomst hebben gesloten of mensen ten minste 5 jaar op hetzelfde adres zijn ingeschreven (GBA).

Indien de mogelijkheid voor een lichte registratie bij de ambtenaar van de burgerlijke stand geïntroduceerd zou worden, zou de ambtenaar van de burgerlijke stand moeten beoordelen of er sprake is van een wederzijdse zorgplicht. Hiervoor zullen in het wetsvoorstel ter zake objectieve criteria moeten worden vastgelegd omdat het niet bij de professie van een ambtenaar van de burgerlijke stand past dat hij oordeelt of er sprake is van een wederzijdse zorgplicht zonder dat hier objectieve feiten aan ten grondslag liggen. Het ligt voor de hand dat dezelfde criteria zoals deze nu al gelden worden gebruikt (notariële samenlevingsovereenkomst of 5 jaar samenwonen). Het introduceren van een lichte registratie zou dan echter niets toevoegen. Voor mensen die niet met elkaar mogen trouwen of een geregistreerd partnerschap aangaan (bijvoorbeeld broers en zussen) heeft het ook geen toegevoegde waarde omdat zij reeds een notariële samenlevingsovereenkomst kunnen aangaan of ingeschreven kunnen zijn op hetzelfde adres en op die wijze aan het vereiste wederzijdse zorgplicht kunnen voldoen.

3

Ook in andere landen en in internationale verhoudingen speelt de verklaring van erfrecht een belangrijke bewijsrechtelijke rol. Kan de staatssecretaris dit nader toelichten? Hoe gaat België om met de verklaring van erfrecht: hoe hebben zij dit in eigen land geregeld? En Duitsland?

In beide landen is de verklaring van erfrecht, evenals bij ons een middel om bewijs te leveren (onder andere) van de gerechtigheid van een bepaalde persoon of personen tot een bepaalde nalatenschap of delen daarvan. In België kan de ontvanger van het successiekantoor een attest van erfopvolging opmaken. Dit is sinds 29 mei 2009 geregeld in artikel 1240bis van het Belgische Burgerlijk Wetboek. Blijkens paragraaf 1 van die bepaling geeft, behoudens andersluidende wettelijke bepalingen, een schuldenaar te goeder trouw bevrijdend tegoeden van een overledene vrij, indien dit gebeurt aan of op instructie van de personen aangewezen in een attest van erfopvolging opgesteld door de ontvanger van het successiekantoor bevoegd voor de inlevering van de aangifte van nalatenschap van de overledene, of in een attest of in een akte van erfopvolging opgemaakt door een notaris.

Het attest of de akte van erfopvolging wordt op verzoek van een belanghebbende afgeleverd met het oog op de in het eerste lid bedoelde vrijgave van tegoeden.

De belanghebbende heeft volgens paragraaf 3 van die bepaling de vrije keuze om zich te wenden tot de in paragraaf 1, eerste lid, van artikel 1240bis bedoelde ontvanger of de notaris. In de gevallen evenwel waarin de erfenis van de overledene niet uitsluitend wordt vererfd overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 718 tot 755 van het Belgische Burgerlijk Wetboek (dus niet uitsluitend bij versterf), in geval van bestaan van onbekwame erfopvolgers of indien er sprake is van een uiterste wilsbeschikking, een contractuele erfstelling of een huwelijkscontract (d.w.z. huwelijksvoorwaarden) in hoofde van de overledene, is alleen de notaris bevoegd om een akte of een attest van erfopvolging af te leveren. Gelet hierop zal in de meerderheid van de gevallen uitsluitend de notaris tot afgifte bevoegd zijn. Voorts is de vrederechter bevoegd om akten van bekendheid af te geven aan degene die erom verzoeken (art. 600 Belgisch Gerechtelijk Wetboek). Deze akte is, uitsluitend in geval van erfopvolging bij versterf, voldoende om de hoedanigheid van erfgenaam vast te stellen.

In Duitsland vindt de afwikkeling van de nalatenschap plaats op de grondslag van het Erbschein, afgegeven door het Nachlassgericht. Degene die in het Erbschein als erfgenaam wordt aangeduid, wordt vermoed ten belope van hetgeen in het Erbschein is aangegeven gerechtigd te zijn tot de nalatenschap (zie de als een bewijsregel geformuleerde bepaling van § 2 365 BGB).

4

De staatssecretaris wijst op het ontwerp voor een Europese erfrechtverordening dat vorig jaar aan de Kamer is voorgelegd en door de Kamer is goedgekeurd. De staatssecretaris stelt dat daarin wat de Europese verklaring van erfrecht betreft – nodig in grensoverschrijdende gevallen – de bepaling is opgenomen dat deze moet worden afgegeven door een bevoegde autoriteit, zoals bij ons de notaris. Kan de staatssecretaris dit argument nader duiden? Is het niet mogelijk om een andere instantie, zoals de Belastingdienst, tot bevoegde autoriteit te verklaren?

De Europese erfrechtverklaring is ingevolge de ontwerp-verordening naar de tekst die thans wordt besproken (18096/10 van 22 december 2010) met name bedoeld om het bewijs te leveren van een aantal specifieke gegevens zoals de gerechtigdheid van de in de verklaring genoemde erfgenamen of legatarissen en de bevoegdheid van een in het testament aangewezen executeur en/of bewindvoerder. Zij moet worden afgegeven door een gerecht of door een andere autoriteit die krachtens het nationale recht bevoegd is om erfrechtelijke zaken te behandelen. Nu bewoordingen als deze worden gebruikt zal duidelijk zijn dat, behalve aan de rechter, gedacht wordt aan de notaris. Beide komt namelijk in de rechtstelsels van

de EU-landen voor. Een andere instantie is bij de besprekingen ook niet aan de orde.

5

De Belastingdienst ziet af van een verklaring van erfrecht bij restituties van kleinere bedragen (minder dan € 2500). Kan de staatssecretaris aangeven hoe het overleg hierover met de Nederlandse Vereniging van Banken naar aanleiding van Kamervragen van de Tweede Kamerleden Blanksma-van den Heuvel en Van Vroonhoven-Kok (beiden CDA) is verlopen? Wat is het beleid van de banken in deze?

Deze vraag heeft grote overlap met onlangs gestelde kamervragen met kenmerk 2011Z03850. U wordt verwezen naar het antwoord op deze kamervragen die uw Kamer per brief van 23 maart jl. heeft ontvangen.

6

Hoe staat het met de hier aangekondigde voorziening voor oude gevallen?

Het is mij niet duidelijk naar welke aangekondigde voorziening op de genoemde pagina van de brief van 14 september wordt verwezen. Voor zover van belang kan ik meedelen dat inmiddels alle toezeggingen om bij beleidsbesluit in een overgangsregime te voorzien, zijn nagekomen.

7

«Samenvattend kan ik zeggen dat ik voldoende rechtvaardiging zie om de defiscalisering van verkrijgingen krachtens erfrecht uit te breiden in gevallen waarin de erflater een partner en kinderen achterlaat. Daarmee wordt beter aangesloten bij het maatschappelijk gevoel op dit punt. Een dergelijke uitbreiding heeft ook als voordeel dat verschillende testamentvormen fiscaal neutraler worden behandeld dan nu het geval is. Het gevolg is wel dat in sommige gevallen in totaal, dat wil zeggen bij langstlevende ouder en kind(eren) samen meer inkomstenbelasting over de goederen van de nalatenschap verschuldigd zal zijn dan nu het geval is. Uitbreiding van de defiscalisering van verkrijgingen krachtens erfrecht heeft derhalve meerdere gevolgen, die afzonderlijk en in samenhang zorgvuldige afweging verdienen. Gezien de demissionaire status van het kabinet, ligt het echter niet meer op mijn weg om deze afwegingen te maken en eventueel uit deze afwegingen voortvloeiende wetgeving te initiëren. De verdere bespreking van deze materie met uw Kamer en het eventueel voorstellen van wetgeving, is aan het volgende kabinet.» Kan het huidige kabinet aangeven hoe zij verder gaat opereren met betrekking tot de uitbreiding van de defiscalisering van verkrijgingen krachtens erfrecht?

In het kader van mijn Fiscale Agenda zullen de voornemens met betrekking tot de defiscalisering van verkrijgingen krachtens erfrecht uiteen worden gezet zodat uw Kamer die kan bespreken. Op basis van de uitkomst van die bespreking zal ik een voorstel tot wetswijziging voorbereiden dat kan worden meegenomen in het Belastingplan 2012.

8

Lukt de genoemde aanpassing van de Leidraad Invordering 2008 om tot uitstel van betaling te komen voor deze oude situaties? Geldt dit ook als een overlijden van een van de ouders pas over een aantal jaren plaatsvindt?

¹ Naast de zogenoemde vruchtgebruiktestamenten geldt de betalingsfaciliteit ook voor wettelijke verdelingen en daarmee vergelijkbare testamenten op grond waarvan de langstlevende echtgenoot alle goederen van de nalatenschap verkrijgt en de kinderen een onderbedelingsvordering.

De vraag ziet op de nieuwe uitstelfaciliteit per 1 januari 2011 voor de erfbelastingsschuld die samenhangt met de verkrijging van de blote eigendom van een eigen woning. Deze faciliteit is bij amendement in artikel 25, twintigste lid, van de Invorderingswet 1990 opgenomen.¹

Tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel is door mijn ambtsvoorganger aangegeven dat een aanpassing van de Leidraad Invordering 2008 in dit geval passender zou zijn omdat het hier om een algemeen uitstel gaat voor zowel particulieren als ondernemers wegens betalingsproblemen.¹ Uitstel van betaling wordt dan verleend op grond van artikel 25, eerste lid, van de Invorderingswet 1990. De bijzondere uitstelvormen – artikel 25, derde lid en verder, van de Invorderingswet 1990 – gelden vooral voor bijzondere situaties zoals (conserverende) aanslagen in verband met bedrijfsopvolging, of in verband met emigratie en dergelijke. Het amendement is toch aangenomen waarmee is gekozen voor een bijzondere uitstelfaciliteit in plaats van een regeling in de Leidraad Invordering 2008.

Met betrekking tot uitstel van betaling voor oude situaties is bij de beoordeling van dat amendement opgemerkt dat invoering per 1 januari 2010, de inwerkingtredingsdatum van het wetsvoorstel, niet mogelijk was vanwege de vereiste aanpassingen van de automatiseringssystemen.² De nieuwe uitstelfaciliteit is daarom pas in werking getreden met ingang van 1 januari 2011. Overeenkomstig de bij de beoordeling gedane toezegging zal de regeling terugwerken tot en met 1 januari 2010. Mochten er uitstelverzoeken worden gedaan die betrekking hebben op aanslagen ter zake van verkrijgingen over 2010, dan zal de ontvanger deze behandelen conform de nieuwe uitstelfaciliteit. Aanpassing van de Leidraad Invordering 2008 acht ik daarvoor niet noodzakelijk.

Het antwoord op de vraag naar de situatie dat een overlijden van een van de ouders pas over een aantal jaren plaatsvindt, luidt bevestigend. In zulke gevallen zal de nieuwe uitstelfaciliteit zonder meer van toepassing zijn, omdat de verkrijging na 1 januari 2011 plaatsvindt.

9

Hoeveel ANBI's zullen hun ANBI-status houden?

Naar verwachting zullen ongeveer 28 000 ANBI's hun individuele status behouden. Daarbij komen nog de ongeveer 25 000 ANBI's die in groepsbeschikkingen zijn opgenomen.

10

Hoeveel ANBI's zullen hun ANBI-status verliezen, en hoeveel daarvan komen in aanmerking voor de SBBI-status?

Naar verwachting zullen ongeveer 1 000 ANBI's hun status verliezen; ongeveer 750 organisaties komen mogelijk in aanmerking voor de SBBI-status.

11

Hoeveel ANBI's zullen er naar verwachting ontstaan en hoeveel SBBI's?

In totaal zullen er in 2011 naar verwachting 3 000 ANBI-aanvragen worden gedaan. Het is nog niet bekend hoeveel hiervan daadwerkelijk een ANBI-beschikking zullen krijgen.

12

«Gezien de nog beperkte ervaring van de ANBI-sector met de nieuwe regels, zal het voorziene evaluerende overleg tussen Belastingdienst en de sector in het najaar van 2010 plaatsvinden». Wanneer en met welke partijen vindt dit overleg plaats? Of, indien het al heeft plaatsgevonden, met welke partijen en wat zijn de uitkomsten?

¹ Kamerstukken II 2009–10, 31 930, nr. 60, blz. 5 en Kamerstukken II 2009–10, 31 930, nr. 81, blz. 7 en 8.

² Kamerstukken II 2009–10, 31 930, nr. 81, blz. 7 en 8.

Met de goedbedoelensector vindt reeds regelmatig overleg plaats over uitvoeringsaspecten die de faciliteiten meebrengen. Een verder evaluerend overleg over de ANBI-regeling met de goede doelensector zie ik in

nauwe samenhang met de mogelijke invulling en uitwerking van de Geefwet.

13

Kan de staatssecretaris een reactie geven op het rapport van de VU over de giftenaftrek?

Ik ga ervan uit dat bedoeld wordt op het rapport van de VU¹ van 22 juni 2010 met als titel «Achtergronden bij de giftenaftrek in Nederland». In dit rapport wordt ingegaan op enkele alternatieve modellen van subsidiëring van Goede Doelen, de achtergrond van de giftenaftrek, het effect, de effectiviteit ervan en op evaluatiemethoden.

Als aangegeven in het rapport zijn er vele alternatieve modellen denkbaar voor indirecte subsidiëring van goede doelen. Het Verenigd Koninkrijk kent bijvoorbeeld een systeem waar giften van particulieren aan ANBI's worden vermeerderd door de overheid. De variëteit aan regelingen buiten Nederland laat ook zien dat er diverse manieren zijn om goededoelenorganisaties indirect te subsidiëren, aldus het rapport. Nagenoeg alle OESO landen kennen een dergelijke regeling. In theorie leiden deze verschillende systemen allemaal tot verschillende effecten op het geefgedrag, zo valt te lezen. Er zijn echter geen gegevens beschikbaar over het gebruik van de giftenaftrek in al deze landen. Gegevens over de hoogte van het geefgedrag in verschillende landen zijn er niet of zij zijn niet vergelijkbaar, constateren de onderzoekers.

De VU heeft kritiek op de evaluatie van de giftenaftrek zoals uitgevoerd door het ministerie van Financiën. Zoals aangegeven in dat evaluatierapport² en zoals wordt bevestigd in het rapport van de VU is het meten van het effect van een verhoging van de giftenaftrek op het daadwerkelijke geefgedrag gecompliceerd. De giftenaftrek bestaat al vele decennia en er zijn geen beleidswijzigingen in de giftenaftrek geweest waaruit de prijselasticiteit zou kunnen worden afgeleid. Het is niet mogelijk een experiment uit te voeren waarin de giftenaftrek voor een periode wordt stilgezet of waarin voor een deel van de Nederlandse bevolking de aftrek wordt verruimd, om zo het effect te bepalen. In het onderzoek van het ministerie wordt geen gebruik gemaakt van enquêtemethodes (zou u meer geven als de overheid subsidieert?) of fictieve experimenten (twee groepen worden verschillende situaties voorgelegd en moeten daar naar handelen). Het ministerie heeft gebruik gemaakt van een representatieve steekproef en een eerder beproefde onderzoeksmethode op feitelijk gerealiseerd geefgedrag ontleend aan belastingaangiften.

14

Hoe gaat de staatssecretaris overleg voeren met maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor de kwaliteit van onze samenleving over de wijze waarop dit fiscale ondersteuning verdient?

Op dit moment vindt er al op reguliere basis overleg plaats met de SBF (Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie) waarin een aantal brancheorganisaties verenigd zijn. Dit zijn de Vereniging van Fondsen in Nederland (FIN), het Instituut voor Sponsoring en Fondsenwerving (ISF), de VFI, brancheorganisatie van landelijk wervende goede doelenorganisaties en de in het CIO samenwerkende kerkgenootschappen. Samen vertegenwoordigen zij zo'n 70% van de € 4,5 miljard, die volgens het jaarlijks overzicht Geven in Nederland in filantropisch Nederland omgaat. Het overleg spitst zich met name toe op de uitvoeringspraktijk.

¹ René Bekkers, Filantropische Studies, Vrije Universiteit Amsterdam: Achtergronden bij de giftenaftrek in Nederland.

² Kamerstukken II 2009–2010, 32 123 IXB nr. 9, 23 oktober 2009.

Het Besluit voorkoming dubbele belasting 2001 (hierna: BVDB 2001) is inmiddels aangepast. Deze aanpassing heeft enerzijds betrekking op de nieuwe benaming schenk- en erfbelasting in de Successiewet 1956 en de afschaffing van het recht van overgang voor niet-inwoners, en anderzijds met de nieuwe fiscale benadering van schenkingen onder opschortende voorwaarde en de invoering van een wettelijk regime voor afgezonderde particuliere vermogens (hierna: apv). De aanpassing in verband met de nieuwe fiscale benadering van schenkingen onder opschortende voorwaarde en de invoering van een wettelijk fiscaal regime voor apv's hangt samen met het feit dat deze beide fiscale wijzigingen onder omstandigheden kunnen leiden tot internationale dubbele heffing. Daarnaast is van de gelegenheid gebruikgemaakt om in het BVDB 2001 nog enkele andere, redactionele en technische aanpassingen door te voeren, die onder andere samenhangen met naamswijzigingen van de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking, het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en de Octrooibox, met de staatkundige hervorming van de Nederlandse Antillen, de invoering van één peildatum voor box 3-vermogen in de inkomstenbelasting en toerekening tussen partners ter zake van de gezamenlijke grondslag voor box 3 bij de voorkoming van dubbele belasting.

De aanpassing van het BVDB 2001 is opgenomen in het Besluit van 23 december 2010 tot wijziging van enige fiscale uitvoeringsbesluiten, onder artikel XVIII met de daarbij behorende toelichting. Dit besluit is op 30 december 2010 gepubliceerd in Stb. 2010, 885.

Verder kan ik u melden dat ik op 11 februari 2011 de notitie Fiscaal Verdragsbeleid 2011 heb aangeboden aan de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer. In deze Notitie wordt in het onderdeel «Instrumentarium» in par. 1.3.2 ingegaan op de methodiek en impact inzake voorkoming van dubbele belasting. Daar wordt onder meer het verschil tussen vormen van dubbele belastingheffing uiteengezet. Daarnaast zijn in Bijlage I de relevante ontwikkelingen in de Nederlandse nationale regelgeving chronologisch weergegeven. In deze bijlage wordt tevens stilgestaan bij de impact van de recente wijzigingen in de Successiewet 1956 voor het verdragsbeleid. Deze notitie Fiscaal Verdragsbeleid is tevens te vinden op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/belastingen-internationaal.